

принципов олимпийского воспитания и использование правил «Fair play» в повседневной жизни студентов.

Ключевые слова: модернизация, система, организация, физическое воспитание.

SUMMARY

Koshura A. The main directions of modernization of the system of physical education of youth in higher education institutions of Poland.

The article studies directions of modernization of system of physical education in higher education institutions of Poland. The content of interactive teaching methods and training, means of the development of health and recreational teaching methods, the use of the volunteer movement in organizing and conducting physical education activities, sports events, popularization of the Olympic movement, the application of the principles of Olympic education in students everyday lives are revealed.

It is determined that the human health is regarded as a special, the most important value to humans and includes: physical; mental and social health. A practical manifestation of modernization of the system of physical education of youth at higher educational establishments of Poland on the implementation of health and fitness technologies in physical education are: varied fitness programs; exercises of rhythmic gymnastics, aerobics and their variants; team sports, outdoor games; yoga; study of techniques of martial arts; dance exercises; lessons in swimming pools and open water.

It was found out that the implementation of measures of modernization of the system of physical education of youth at higher educational establishments of Poland on the modern stage is aimed at exploring new, popular among young people, and current active physical recreation opportunities; providing opportunities for students learning under the guidance of specialists of physical education; young people learning the technique of control and self-monitoring of their health status; implementation in the daily life health and fitness technologies in physical education; developing skills for implementing first aid.

It is noted that the main organizational element for the modernization of the system of physical education of youth at higher educational establishments of Poland are sports clubs of the Academic sports Union. They organize and conduct a variety of recreational, entertainment, sports, tourism and other activities in physical education.

Polish researchers consider physical culture and sports as the basis for the development of student youth of an energetic and positive attitude to life, to the development of decisiveness in achieving personal goals, self education, formation of ideal representation of a modern person, to the level which he seeks to develop.

Key words: modernization, system, organization, physical education.

УДК 378(438)

Г. Ю. Николаї

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

СИСТЕМА ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Охарактеризовано систему вищої технічної освіти в Польщі, її структуру, куди входять різні типи публічних і непублічних вишів, серед яких переважну більшість складають політехніки. Висвітлено розвиток нормативно-законодавчої бази галузі, зокрема процес новеляції Закону «Про вищу освіту», що стимулює модернізацію вищої технічної освіти в контексті Болонського процесу. Порівняно структурні зміни у вищій технічній школі України та Польщі. Проаналізовано

діяльність міжвузівських організацій і зміст програми мобільності студентів технічних вишів у Республіці Польща, що дозволяє підвищувати якість освітніх послуг і сприяє мобільності майбутніх інженерів.

Ключові слова: вища технічна освіта в Польщі та Україні, нормативно-законодавча база, акредитаційна комісія технічних вишів Польщі.

Постановка проблеми. У часи, коли людство перманентно знаходиться під загрозою глобальних техногенних катастроф, особливого значення набуває модернізація інженерної освіти. Стрімкий розвиток новітніх технологій, дефіцит висококваліфікованих спеціалістів технічного профілю актуалізують питання модернізації відповідної освітньої галузі. Тому дослідження проблем вищої політехнічної освіти як системи підготовки інженерних кадрів, що здійснюється у ВНЗ особливого типу, де академічна освіта поєднується з професійною, засвоєння теоретичних знань відбувається разом із набуттям досвіду практичної роботи, а фундаментальні розвідки межують із прикладними, саме на часі.

Аналіз актуальних досліджень. Систему вищої освіти Республіки Польща вивчали вітчизняні науковці А. Василюк, М. Гавран, Л. Гриневич, С. Деркач, І. Ковчина, М. Карпуленко, М. Квієк, С. Когут, К. Корсак, О. Кучай, О. Литвак, В. Майборода, В. Пасічник, Л. Польова, Л. Смірнова, Т. Фініков, В. Щербаченко. Окремі питання інженерної підготовки аграріїв у РП досліджувала Ю. Соколович-Алтуніна. Теоретичні та практичні аспекти політехнічної освіти висвітлено в роботах польських науковців Зигмунда Домбровського, Яна Казьора, Євгеніуша Русіньського, Вітольда Третьяковського, Казимира Уждіцького, Юзефа Шимчика, Марії Яковицької та ін. Водночас, системні дослідження вищої технічної освіти в Польщі у вітчизняній педагогіці практично відсутні.

Отже, **метою** статті є висвітлення сучасного стану й перспектив розвитку вищої технічної освіти в Польщі в контексті євроінтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу. Модернізація системи підготовки інженерних кадрів у Республіці Польща стала можливою завдяки своєчасному оновленню та постійному вдосконаленню нормативно-правової бази вищої освіти. Розуміючи важливість цієї галузі для успішної євроінтеграції країни й розбудови суспільства знань, Сейм уже 12 вересня 1990 р., практично відразу після виходу Польщі із соціалістичного табору, ухвалив новий Закон «Про вищу освіту». Після вступу Польщі до Європейського Союзу 27 липня 2005 р. був схвалений чинний Закон «Про вищу освіту» [8]. У 2011 р. його було модифіковано шляхом прийняття Закону «Про зміну Закону “Про вищу освіту”, Закону “Про наукові ступені і наукове звання”, а також про зміну деяких інших законів» [7].

Зміни, що відбулись у польському суспільстві з часів прийняття Закону від 1990 р., знайшли відображення в термінологічному апараті документа. Так, хоча запроваджений попереднім нормативно-правовим

актом поділ на виші державної та недержавної форм власності було збережено, у Законі 2005 року відбулася концептуальна зміна в назвах цих груп. Якщо раніше йшлося про *państwowe szkoły wyższe* і *niepaństwowe szkoły wyższe*, то з 2005 р. – про *publiczne szkoły wyższe* і *niepubliczne szkoły wyższe* [6, 894; 8, 9965]. Зауважимо, що слово *państwowy* в перекладі з польської мови означає *державний*, у той час як *publiczny* тлумачиться як суспільний, доступний або призначений для всіх, пов'язаний із недержавною установою чи інституцією. Так, на початок 2013 року в переліку публічних вишів (*publiczne uczelnie akademickie*), поданому на сайті міністерства науки і вищої освіти Польщі (*Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – MNiSW*), нарахувалося 18 технічних ВНЗ. У порівняльному плані зауважимо, що кількість класичних публічних університетів у Республіці Польщі була теж 18, що свідчить про паритетність у цій країні означених типів вищих навчальних закладів.

Слід наголосити, що, на відміну від України, більшість технічних вишів Польщі й сьогодні називаються **політехніками**, зокрема: Бялостокська політехніка, Варшавська політехніка, Вроцлавська політехніка, Гданська політехніка, Жешовська політехніка ім. Ігнація Лукасевича, Кошалінська політехніка, Краківська політехніка ім. Тадеуша Костюшка, Лодзька політехніка, Люблінська політехніка, Опольська політехніка, Познанська політехніка, Свентокшизька політехніка в Кельцях, Ченстоховська політехніка, Шльонська політехніка в Гливицях. До технічних публічних вишів на сайті міністерства науки і вищої освіти Польщі зараховано також два університети та дві профільні академії: Західнопоморський технологічний університет в Щецині та новостворений Технологічно-гуманістичний університет ім. Казимира Пуласького в Радомі, а також Технічно-гуманістична академія в Бельську-Бялому й Гірничо-металургійна академія ім. Станіслава Сташиця в Кракові.

Додамо, що в Польщі функціонує також близько 10 *непублічних* (приватних) вищих технічних шкіл (у Варшаві, Катовицях, Коніні, Легніці, Познані, Радомі, Швідніці, Щецині тощо), серед яких є також двопрофільні (кілька технічно-економічних, технічно-природничих й навіть педагогічно-технічних, де готують викладачів для профільних навчальних закладів). Виокремити слід Польсько-японську вищу школу комп'ютерних технік, яка в рейтингу вишів Польщі 2012 р. посіла досить високе для приватних ВНЗ 43-тє місце. Зауважимо, що декілька з приватних вищих технічних шкіл знаходиться нині в стадії реорганізації.

Суттєвим кроком до чіткого структурування національної системи вищої освіти, у т.ч. й технічної, стало визначення у ст. 3 Закону 2005 р. вимог до офіційних назв вишів. Наприклад, *університетом* міг називатися лише ВНЗ, який мав право присвоювати науковий ступінь доктора принаймні з 12 спеціальностей. Якщо 8 з них були технічними, виш отримував назву *технічний університет*. Крім того, університетам, які

мали право присвоювати докторський ступінь із 6 спеціальностей, 4 з яких були профільними, необхідно було відображати профіль у назві. Якщо ці 4 спеціальності були технічними, університет отримував право називатися *політехнікою*. *Академією* міг стати виш, що мав право присвоювати докторський ступінь лише з двох спеціальностей [8, 9966–9967].

Можливість отримання нового статусу спонукало ВНЗ Польщі до активних дій. На відміну від України, польські виші ініціюють злиття навчальних закладів у великі університети. Так, 5 вересня 2008 року на законодавчому рівні ухвалено створення Західнопоморського технологічного університету в Щецині шляхом об'єднання Аграрної академії та Щецинської політехніки [9].

У порівняльному плані зазначимо, що у вітчизняному просторі вищої освіти, нажаль, відсутні так чітко прописані норми щодо статусу вишів. Наголосимо, що без прийняття закону про вищу освіту, норми якого відповідають загальноєвропейським вимогам, Україна буде повноправним учасником Болонського процесу. Стосовно політехнік слід також пам'ятати, що навчальні заклади цього типу повинні мати достатню кількість різнопрофільних факультетів і наближатись до університетів як науково-дослідних центрів. Саме тому в нашій країні завжди була невелика кількість політехнічних вишів. Так, в структурі вищої політехнічної освіти України у другій половині ХХ ст. домінували 6 вишів, навколо яких гуртувалися філії.

Найстаріший із вітчизняних політехнічних вишів – Львівська політехніка – була заснована в 1844 році. Через століття (1945 р.) її професорсько-викладацький склад ініціює відкриття Вроцлавської політехніки, яка буде вважатися в Польщі носієм традицій львівського вишу. Харківський практичний технологічний інститут (другий після Петербурзького) почав функціонувати в 1885 році. Наступним став Київський політехнічний інститут Імператора Олександра II, що відкрив для студентів свої двері в 1898 році. 18 вересня 1918 року відбулося офіційне відкриття Одеського політехнічного інституту. Донецький політехнічний інститут, який проіснував під такою назвою 33 роки (1960-1993 рр.) веде свій родовід від Донецького гірничого технікуму, відкритого в травні 1921 р. Вінницький політехнічний інститут, який розпочинав свою діяльність як Вінницький філіал КПІ (1961 р.), набув статус самостійного вишу в 1974 році.

Нині, коли більшість політехнічних вишів Польщі зберігають свою історичну назву *політехніка*, ВНЗ цього профілю в Україні змінили свій статус. Особливо «плідними» були 1993–1994 рр. Так, у 1993 році Львівський політехнічний інститут (такої назви виш отримав 1939 року) було перейменовано на Державний Університет «Львівська політехніка», який у 2000 році стає Національним.

Постановою Кабінету Міністрів України № 646 від 13.08.1993 року Одеський політехнічний інститут набув статусу університету. Наказом

Міністерства Освіти України на базі Одеського політехнічного університету був створений Одеський навчально-науковий комплекс «Політехнічний університет», до складу якого увійшли технічні коледжі й технікуми, гімназії, ліцеї та школи Одеси й Південного регіону України. Згідно з Указом Президента України № 591 від 07.08.2001 року університету присвоєно статус Національного вищого навчального закладу (Одеський національний політехнічний університет).

Влітку 1993 року Донецький політехнічний інститут пройшов атестацію і рішенням Кабінету Міністрів України у вересні йому було присвоєний статус державного технічного університету. 2001 року університет здобув статус національного й нині функціонує як Донецький національний технічний університет.

У квітні 1994 року Кабінет Міністрів України надав Харківському політехнічному інституту статус Державного політехнічного університету, а в 2000 році за наказом Президента України ХДПУ отримав статус Національного та став називатися Національним технічним університетом «ХПІ». У 1994 році Вінницький політехнічний інститут був реорганізований у Вінницький державний технічний університет, а у 2003 році йому надано статус національного.

Найпізніше (1995 р.) став університетом Київський політехнічний інститут. Проте рішення його керівництва було виваженим і добре підготовленим. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» – на відміну від інших політехнік більше назву не змінював.

Слід наголосити, що в Республіці Польща розвиток вищої технічної освіти зумовлений ініціативою самих вишів, які прагнуть повної автономії, що надається за умови наявності високого наукового потенціалу. Згідно із Законом від 1990 р. статут ВНЗ, у штаті якого було принаймні 60 професорів, а половина його структурних підрозділів мала право присвоювати науковий ступінь доктора хабілітованого, приймався його (вишу) сенатом і не потребував затвердження міністром [6, 894]. Такі вищі навчальні заклади могли відкривати нові напрями без санкції міністра й Державної акредитаційної комісії. Закон 2005 р. остаточно мінімізував повноваження держави в цій сфері, надавши право на самостійне затвердження статуту та здійснення навчання за новими напрямками вишам, що можуть присвоювати ступінь доктора принаймні з 4-х спеціальностей [8, 9981].

Закон 2005 р. чітко декларував автономію вищих навчальних закладів і закріплював за ними право у встановленому порядку визначати вимоги прийняття на навчання, включаючи кількість місць (за винятком медичних напрямів навчання), укладати навчальні плани та програми, продавати чи безкоштовно передавати підприємствам результати наукових досліджень і дослідно-конструкторських робіт, а також популяризувати ідеї підприємництва в академічному середовищі. Крім того, згідно зі ст. 8, за

згоди міністра науки і вищої освіти, отриманої за результатами позитивного висновку Державної акредитаційної комісії, виші мали право здійснювати підготовку фахівців у межах не лише напрямів, а й макронапрямів навчання, а також надавати міжнапрямову вищу освіту [8, 9967–9968].

У контексті проблеми забезпечення якості вищої технічної освіти в Польщі заслуговує на увагу створення у 2001 р. шляхом внесення змін і доповнень до Закону 1999 р. Державної акредитаційної комісії (нині Польська акредитаційна комісія) – установи, покликаної представляти міністру висновки щодо заснування вищих навчальних закладів, уповноваження їх здійснювати підготовку за новими напрямами, відповідності їх діяльності встановленим Законом вимогам, а також здійснювати оцінювання якості освітніх послуг [4]. Оновлений у 2011 р. Закон деталізує повноваження Польської акредитаційної комісії, що здійснює програмне та інституційне оцінювання якості освіти. У першому випадку перевіряється відповідність результатів навчання національним кваліфікаційним рамкам та рекомендаціям міністра, у другому – оцінюється діяльність базових структурних підрозділів вишів, у тому числі в частині підготовки аспірантів та здійснення післядипломної освіти [7, 5124; 8, 9979].

У квітні 2009 р. Польська акредитаційна комісія стала членом Європейської мережі забезпечення якості вищої освіти. Комісією укладено договори про взаємовизнання акредитаційних висновків з аналогічними нідерландською та австрійською установами, зі швейцарською комісією підписано протокол про наміри, який містить узгоджену позицію сторін щодо відсутності суттєвих відмінностей у процедурах, стандартах та акредитаційних рішеннях [2].

Зовнішня (державна) акредитація, яка здійснюється Польською акредитаційною комісією, є обов'язковою для всіх вишів. Вона слугує підтвердженням того, що виш або його структурний підрозділ відповідають встановленим вимогам до якості освіти. Метою внутрішньої акредитації є перевірка, чи відповідає вищий навчальний заклад стандартам акредитації та чи вживаються заходи щодо покращення якості навчання. Це означає, що стандарти, які встановлюються галузевими комісіями, подібними до Акредитаційної комісії технічних вишів, є вищими, ніж мінімальні стандарти, необхідні для того, щоб ВНЗ або його структурний підрозділ отримав дозвіл міністра на початок здійснення навчання.

Акредитаційна комісія технічних вишів (*Komisja Akredytacyjna Uczelni Technicznych – KAUT*) була створена на Конференції ректорів польських технічних вишів (*Konferencję Rektorów Polskich Uczelni Technicznych – KRPUT*) 17 лютого 2001 року. Члени комісії працюють під час відповідних каденцій керівництва ВНЗ із піврічним запізненням. Оскільки зміна керівного складу вишів відбувається не одразу після виборів, а на початку навчального року, зміни у складі KAUT відбуваються навесні. Так, перша каденція Акредитаційної комісії технічних вишів розпочалась 15 березня 2001 р. [3].

До складу нинішньої каденції KAUT з кожного навчального закладу, що підписали «Порозуміння KRPUT про забезпечення якості освіти» (*Porozumienia KRPUT w sprawie zapewnienia jakości kształcenia*). Зауважимо, що кількість технічних вишів – членів Конференції ректорів польських технічних вишів – більша, ніж на сайті Міністерства науки і вищої освіти Польщі, оскільки, крім означених 18 ВНЗ, до KRPUT також увійшли 2 морські академії – в Щецині та Гдині – й Технологічно-природничий університет в Бидгощі, який MNiSW відносить до аграрних вишів. До загальної кількості членів нинішньої Акредитаційної комісії технічних вишів входять також представники 5 вишів, які взаємодіють з KRPUT – Військової морської академії ім. Героїв Вестерплацу, Головної школи пожежної служби, Варміно-Мазурського університету в Ольштині, Зеленогурського університету й Військової технічної академії ім. Ярослава Домбровського, – а також голови KAUT з попередніх каденцій [5]. Офіс Акредитаційної комісії знаходиться в Кракові – у приміщенні Гірничо-металургійної Академії.

Для з'ясування місця політехнічних вишів у сучасній системі академічної освіти в Польщі розглянемо Рейтинг польських вишів у (*Ranking uczelni akademickich 2012*), розміщеного на урядовому сайті у 2012 р. До рейтингу включено 88 вишів, які працюють на ринку освітніх послуг принаймні 5 років і вже здійснили щонайменше 2 випуски студентів, а також взяли участь в анкетуванні. Якщо перші три місця в рейтингу посіли три найвідоміші університети Польщі – відповідно Ягеллонський, Варшавський та Познанський, то наступні три місця належать Варшавській та Вроцлавській політехнікам і Гірничо-металургійній академії ім. Станіслава Сташиця в Кракові. Знаменно, що ще три політехніки увійшли в першу двадцятку польських вишів.

Крім таблиці з рейтинговими місцями, результати оцінювання досягнень польських ВНЗ подано на урядовому сайті у вигляді гістограм, окремих для кожного типу вишів: університетського, технічного, педагогічного, економічного, аграрного, медичного, фізичного виховання. У «Рейтингу» унаочнено, що класичні університети, технічні та економічні виші розпорошені по всій шкалі: університети займають місця від 1-го до 88-го, технічні ВНЗ – від 4 до 83, а економічні – від 11 до 79. У той же час медичні та аграрні виші зосереджені ближче до середини шкали (медичні – від 10 до 32, а аграрні – від 25 до 34). Знаменно, що педагогічні ВНЗ знаходяться у другій половині рейтингової шкали (від 46 до 82 місця), а академії фізичного виховання, за виключенням Вроцлавської, знаходяться в останній двадцятці.

Ключовим принципом формування Європейського простору вищої освіти і Європейського дослідницького простору є, за визначенням укладачів Національного освітнього глосарію, **академічна мобільність**. Вона передбачає різноманітні можливості для вільного переміщення студентів, викладачів, дослідників, адміністраторів з метою академічного і загальнокультурного взаємозбагачення, а також слугує забезпеченню їх

цілісності [1, 39]. На нашу думку, основною причиною повільних темпів розвитку мобільності в Україні є невідповідність вітчизняної вищої освіти нормам і стандартам, установленим у межах Європейського простору вищої освіти та Європейського дослідницького простору, фінансова безпорадність галузі, нездатність оперативно модернізувати систему, адекватно використовуючи такі інструменти Болонського процесу, як ECTS, кваліфікаційна рамка, додаток до диплома тощо. Особливо гостро проблема академічної мобільності в Україні постає на тлі євроінтеграційних успіхів її найближчих західних сусідів, зокрема, Польщі.

26 лютого 2005 року на Конференції ректорів польських технічних вишів у Вроцлаві було підписано «Порозуміння KRPUT у справі системи мобільності студентів MOSTECH» (*Porozumienie polskich uczelni technicznych w sprawie systemu mobilności studentów MOSTECH*). У підписанні взяли участь ректори 14 політехнік, 7 академій та двох університетів (Варміно-Мазурського та Зеленогурського).

Програма мобільності студентів польських технічних вишів MOSTECH (*Mobilność studentów technicznych*) створена для студентів третього року навчання (ліценціат), або на магістрантів (1-й, 2-й, 3-й семестри) з метою забезпечення механізмів, що спрощують впровадження принципів Болонського процесу, підвищення якості підготовки і забезпеченні загально польського обміну студентами в межах країни. Інформація про дисципліни, вивчені в межах проекту, вноситься в додаток до диплома європейського зразка. Під час виконання програми студенти отримують кошти з фонду матеріальної допомоги, а якщо студенту була присуджена стипендія Міністра науки і вищої освіти, її повинен виплачувати виш, де студент навчається на постійній основі. На жаль, саме відсутність коштів на фінансову підтримку студентів стає, на наш погляд, основною причиною, що стримує академічну мобільність студентів українських політехнік.

Висновки.

1. Система вищої політехнічної освіти в Польщі має розгалужену структуру, до якої входять різні типи публічних і непублічних вишів, серед яких переважну більшість складають політехніки.

2. Постійне оновлення й удосконалення Закону «Про вищу освіту» стимулює модернізацію вищої політехнічної освіти в контексті Болонського процесу. Створення міжвузівських організацій і програм (Конференції ректорів польських технічних вишів, Акредитаційної комісії технічних вишів, програми мобільності студентів технічних вишів) дозволяє підвищувати якість освітніх послуг і сприяє мобільності майбутніх інженерів.

3. Із 2011 року польським технічним вишам, структура, кадрове забезпечення й матеріально-технічна база яких

відповідають законодавчо встановленим вимогам, дозволено самостійно визначати зміст підготовки, відкриваючи ексклюзивні спеціальності.

4. Фінансова підтримка академічної мобільності студентів польських політехнік здійснюється переважно державою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш й ін. ; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.
2. European Quality Assurance Register for Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eqar.eu>
3. Komisja Akredytacyjna Uczelni Technicznych Akredytacyjna [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kaut.agh.edu.pl/>
4. Polska Komisja Akredytacyjna [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pka.edu.pl>
5. Uczelnie członkowskie KRPU [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.krput.edu.pl/Uczelnie.aspx>
6. Ustawa z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym // Dziennik Ustaw z dnia 27 września 1990 r. – 1990. – № 65. – Poz. 385. – S. 893–915.
7. Ustawa z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw // Dziennik Ustaw z dnia 21 kwietnia 2011 r. – 2011. – № 84. – Poz. 455. – S. 5110–5168.
8. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym // Dziennik Ustaw z dnia 30 sierpnia 2005 r. – 2005. – № 164. – Poz. 1365. – S. 9965–10029.
9. Ustawa z dnia 5 września 2008 r. o utworzeniu Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie // Dziennik Ustaw z dnia 10 października 2008 r. – 2008. – № 180. – Poz. 1110. – S. 9545–9546.

РЕЗЮМЕ

Николай Г. Ю. Система высшего технического образования в Республике Польша.

Охарактеризована система высшего технического образования в Польше, ее структура, куда входят различные типы публичных и непубличных вузов, среди которых подавляющее большинство составляют политехники. Освещено развитие нормативно-законодательной базы отрасли, в частности процесс новелляции Закона «О высшем образовании», что стимулирует модернизацию высшего технического образования в контексте Болонского процесса. Сравнены структурные изменения в высшей технической школе Украины и Польши. Проанализирована деятельность межвузовских организаций и содержание программы мобильности студентов технических вузов в Республике Польша, что позволяет повышать качество образовательных услуг и способствует мобильности будущих инженеров.

Ключевые слова: высшее техническое образование в Польше и Украине,

SUMMARY

Nikolai H. System of higher technical education in the Republic of Poland.

The purpose of this article is to highlight the current state and prospects of development of higher technical education in Poland in the context of European integration processes. It is shown that modernization of the system of training of engineering personnel in the Republic of Poland was possible thanks to the timely updating and continuous improvement of the regulatory framework, in particular permanent updating of the Law "On higher education". It is argued that an essential step to a clear structuring of the national system of higher education, including technical, has become the definition in article 3 of the Law of 2005 of the requirements of the official titles of the universities. In particular, the technical university could be called only institution that had the right to confer doctoral degree with at least 8 technical specialties. The structure of higher technical education in Poland is characterized, which includes various types of public and non-public universities, where the vast majority of the polytechnics, in particular Bialystock, Warsaw, Wroclaw, Gdansk, Rzeszowski, Koszalin, Krakow, Lodz, Lublin, Opole, Poznań, Swensk, Częstochowa and Slask polytechnics. Technical universities on the website of the Ministry of science and higher education of Poland include two public universities (West Pomeranian University of Technology Szczecin and the newly created Kazimierz Pulaski University of Technology and Humanities in Radom), and two specialized academies (Technical and humanistic Academy in Blesku-Biała and AGH University of Science and Technology), as well as 10 non-public higher technical schools, among which there are also two-profile (several technical-economic, technical-natural and pedagogical-technical). It is noted that the founding organizations and programs (conference of rectors of Polish technical universities, Accreditation Commission of technical universities, the Programs of mobility of students of technical universities) can improve the quality of educational services, and financial support of academic mobility of future engineers is carried out mainly by the state.

Key words: *higher technical education in Poland and Ukraine, normative-legislative base, Accreditation Commission of technical universities in Poland.*

УДК 37.091.12-057.86-043.61(4-112.2)

Н. Г. Пономаренко

Миколаївський національний аграрний університет

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ З ОСВІТИ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті розглядається зміст магістерських курсів «Розвиток школи та забезпечення якості» (Вільний університет м. Берлін) та «Розвиток школи» (Педагогічні вищі школи м. Вейнгартен, Форарльберг, Санкт-Галлен, Шаффхаузен, Тургау). З'ясовано, що зміст вищезазначених курсів охоплює такі аспекти: основні принципи, форми та методи управління освітніми організаціями; основи розвитку освітньої установи та персоналу (моделі забезпечення якості, поняття розвитку персоналу); основи педагогічної експертизи (стандарти, шанси та ризики, а також планування експертизи); основи консультування.

Ключові слова: *експертиза, експерт з освіти, емпіричні методи, консультування, магістерський курс, магістерська робота, освітній менеджмент, проект, розвиток освітнього процесу, розвиток школи.*

Постановка проблеми. Проблема якості освіти є однією з ключових для системи освіти будь-якої країни. Німецькомовні країни Європейського Союзу